

УДК 631.1

СТАН ТА ШЛЯХИ ВІДРОДЖЕННЯ РИБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ НА УКРАЇНІ

Т.І.Литвиненко, асистент

Миколаївський державний аграрний університет

У статті розглянуто стан та проблеми відродження рибної промисловості в нашій країні та викладено перспективи розвитку данної галузі тваринництва. Запропоновано шляхи вирішення раціонального використання водної аквакультури з метою покращення ефективності функціонування рибного господарства в державі.

В статье рассмотрено состояние и проблемы возрождения рыбной промышленности в нашей стране, изложены перспективы развития именно этого вида продукции животноводства. Предложены пути решения рационального использования водной аквакультуры с целью улучшения эффективности функционирования рыбного хозяйства в стране.

Україна багата на водні ресурси (це величезні площі морських територіальних вод та значний фонд природних внутрішніх водоем), має потужну базу для інтенсивного розвитку рибного госпо-

дарства. Рибне господарство України відіграє значну роль у забезпеченні країни продовольством.

Риба і рибопродукти належать до важливих продуктів харчування і посідають вагоме місце в біологічно повноцінному білковому раціоні населення. У м'ясо-рибному балансі країни питома вага рибної продукції становить 40% (у білковому розрахунку). У ряді регіонів України (насамперед прибережних: Автономна Республіка Крим, Одеська, Миколаївська, Херсонська, Запорізька та Дніпропетровська області) рибне господарство — одне із джерел зайнятості населення.

При фізіологічно обгрунтованій річній нормі споживання рибних продуктів 20 кг на одного жителя потреба населення країни в рибі та інших водних живих ресурсах досягає близько 1 млн. тонн на рік. Нині середньодушове споживання рибних продуктів не перевищує 7,5 кг на рік, тоді як у 1990 році воно становило 17,5 кг. З риби та інших водних живих ресурсів виробляють біологічно активні речовини, лікувальні препарати, технічну та кормову продукцію, що використовується в інших галузях економіки. Тому, в Україні необхідно велику увагу приділити саме рибному господарству, адже наша країна має великий потенціал для розвитку саме цього виду господарства.

Актуальними проблемами видобутку і споживання рибної продукції переймалися такі економісти як Г.Т.Васюкова, С.І.Алимов, О.І.Куць, Ю.П.Мамонтов, проте перспективи розвитку галузі недостатньо систематизовано у їх працях стосовно поточних економічних умов в агропромисловому комплексі країни.

Глибокі кризові явища, пов'язані з переходом до ринкової економіки в питаннях фінансування, кредитування, забезпеченості власними оборотними коштами, оподаткування, державного регулювання виробництва, розподілу і споживання, конкурентного середовища, нестабільності національної валюти, кризовими явищами в економіці країни, частими змінами системи державного управління галуззю стали основною причиною різкого скорочення обсягів вилуви риби і морепродуктів, виробництва та реалізації продукції.

Внаслідок економічної кризи, якою охоплені майже всі галузі

суспільного виробництва України, в останні роки суттєво зменшилися обсяги видобутку основних видів рибної продукції і роль господарства у продовольчому забезпеченні держави.

Спад вилову риби і виробництва рибопродукції за останні роки призвів до зменшення споживання їх населенням (табл.1).

Таблиця 1

Динаміка вилову риби та виробництва рибної продукції в Україні*

Рік	Виллов риби та добування інших морепродуктів, тис.т	Виробництво харчової рибної продукції, тис.т	Виробництво рибних консервів, муб	Виробництво рибного борошна, тис.т
1990	1066	684	351,9	70,4
1995	393	301	85,9	18,6
2000	346	274	92,7	14,6
2002	354	268	90,4	13,7
2003	361	276	89,2	13,5

* За даними Державного департаменту рибного господарства України

Як свідчать наведені дані, з 1990 по 2003 рік спостерігається систематичне зменшення обсягів рибогосподарського виробництва, хоча у порівнянні 2003 року з 1995 роком вилов риби та виробництво рибної продукції дещо покращився. Але, обсяги вилову риби та інших водних живих ресурсів зменшилися у 2003 року порівняно з 1990 роком на 66%, виробництва харчової рибної продукції — на 60%, рибних консервів — на 75%, рибного борошна — на 81%.

Особливість рибної галузі полягає в тому, що за останні роки лише 20% риби добувалося з внутрішніх водойм. У колишньому Радянському Союзі внутрішні прісноводні водойми України забезпечували близько 15% загального вилову риби. За цим показником Україна посідала третє місце, а за виловом риби з 1 га водної площі — перше. Рибогосподарська діяльність здійснюється у водосховищах Дніпра, у Дунаї та Придунайських озерах, Дністрі та Дністровському лимані, Дніпро-Бузькому лимані, приморських лиманах та інших водних об'єктах. Найбільше рибогосподарське

значення серед водойм мають дніпровські водосховища, загальною площею 699 тис. га, в яких добувається більше як 90% вилову риби. Тут добре просвічується і прогрівається вода, що сприяє розвитку природної кормової бази для риб. За питомою вагою у добуванні риби перші місця займають Кременчуцьке (61,4%) та Каховське (22,7%) водосховища. Наведені дані свідчать про те, що Україна має великий ресурсний потенціал для виробництва і розвитку саме рибної промисловості. Але, на жаль, в Україні існує ряд проблем, які необхідно вирішити в першу чергу, адже вони суперечать розвиткові і виробництву рибної промисловості.

Для підвищення і покращення показника вилову риби та збільшення споживання рибопродукції населенням, необхідна в першу чергу державна підтримка (фінансування рибних господарств, яке б здійснювалося з державного бюджету), але, на жаль, для цього необхідні великі кошти і тому держава не в змозі здійснювати даний вид фінансування. Тому, необхідно налагоджувати зв'язки міжнародного співробітництва, які в свою чергу призведуть до розвитку саме рибного господарства. Для виходу із кризового становища необхідне залучення іноземних інвестицій. Так, є поодинокий досвід у галузі рибного господарства залучення коштів за рахунок співробітництва в пулах, деякі рибогосподарські підприємства України залучені до пулів, що об'єднують суднобудівні та рибпромислові фірми Греції. За рахунок коштів пулу були відремонтовані окремі рибпромислові судна та здійснено їх екіпіровку для відправлення на промисел. Зазначені судна практично стають тимчасово власністю пулу, керівництво якого визначає місця промислу, види продукції, місця збуту, а кошти від реалізації надходять на рахунки пулу. Назвати такі умови не вигідними не має підстав, бо після погашення заборгованості перед пулом, підприємства України будуть отримувати свою частку прибутків від роботи фірм, які об'єднані пулом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андреев М.П. Перспективные направления развития современной рыбообработки // Рибне господарство України. – 2001. – №1 – С.27-29.
2. Васюкова Г.Т., Алимов С.І., Куць О.І. Економічні перетворення у розвитку

рибного господарства // Економіка АПК. – 2005. – №1. – С.25-28.

3. Мамонтов Ю.П. Аквакультура и ее роль в жизни человека // Рибне господарство України. – 2001. – №1. – С.16-17.

4. Хвесик М.А., Рижова К.І. Економічні аспекти рибогосподарського комплексу внутрішніх водойм // Економіка АПК. – 2002. – №6. – С.15-20.